

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

สำหรับสมาชิกวุฒิสภาได้ใช้ในการติดตามผลการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการของสภาผู้แทนราษฎร

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

และร่างพระราชบัญญัติ

วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

อ.พ.(ร) ๒๖/๒๕๖๘

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย นายเอกราช อุดมอำนวยการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กับคณะ และนายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวหน้าไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ และวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ตามลำดับ และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวหน้าไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกัน และเกี่ยวเนื่องกัน รวมจำนวน ๓ ฉบับ ได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในเบื้องต้น ทั้งนี้ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎร จะลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้จัดทำในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อท่านต้องการอ่านเอกสารที่แนบมาพร้อมกับเอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นนี้ ขอความกรุณาแตะไปที่ลิงก์ หรือ URL ที่ปรากฏด้านล่างของเอกสารนั้น ๆ เพื่ออ่านเอกสาร

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตุลาคม ๒๕๖๘

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น จัดทำโดย

นางปณิศา สท้านไตรภพ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายโสภณ ชาทบุษย์จารุ	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางเกตุฉลิษฐ์ วลัยจำนงค์	นิติกรชำนาญการ
นางสาวพิชชาวีร์ เลิศสุขสมบัติ	วิทยาการปฏิบัติการ
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางรัตติกาลญัตต์ นวลสุข	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นายสมผล อังศุวัฒนากุล	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ส่วนที่ ๑	ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	
๑.	เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้	๑
๒.	การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๑๔
๓.	ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	๑๕
๔.	ภาพอินโฟกราฟิก	
๔.๑	สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายเอกราช อุดมอำนาจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	๑๙
๔.๒	สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	๒๐

ภาคผนวก

:	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	(๑)
:	ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	(๖๔)
:	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายเอกราช อุดมอำนาจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	(๙๓)
:	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	(๑๑๑)
:	พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙	(๑๓๐)

ภาคผนวก

: ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
 กับร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
 ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (นายเอกราช อุดมอำนวย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
 และร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการพิจารณา
 ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (๑๔๕)

: ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙
 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
 กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
 (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (๑๔๖)

ส่วนที่ ๑

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต

และประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ^๑

๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ และได้เข้าสู่วาระพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันและเกี่ยวเนื่องกันอีก จำนวน ๒ ฉบับ ขึ้นมาพิจารณารวมกันไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๕ (๒) ข้อ ๒๘ และข้อ ๑๑๗ วรรคสาม^๒ คือ

^๑ สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ PRT คลังสารสนเทศรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <https://prt.parliament.go.th> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๗ ในหน้าที่ ๑๖ ถึงหน้าที่ ๑๘ และสืบค้นพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมทั้งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๘ และ ๙ ในหน้าที่ ๑๘

^๒ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๕ (๒) ข้อ ๒๘ และข้อ ๑๑๗ วรรคสาม กำหนดไว้ ดังนี้

“ข้อ ๕๕ เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาคดีโดยอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณา เว้นแต่ญัตติ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๒๘ การประชุม ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัตินับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง”

(๑) ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗

(๒) ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย นายเอกราช อุดมอำนวย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กับคณะ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

๑.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันและเกี่ยวเนื่องกัน ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งได้กล่าวถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอทั้ง ๓ ฉบับ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑.๒.๑ นายเอกราช อุดมอำนวย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายเอกราช อุดมอำนวย กับคณะ) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขอำนาจในการวางระเบียบราชการของศาลทหารของเจ้ากรมพระธรรมนูญ โดยกำหนดให้เจ้ากรมพระธรรมนูญวางระเบียบราชการของอัยการทหารเท่านั้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ ววรรคสามและวรรคสี่)

(๒) ยกเลิกศาลจังหวัดทหารออกจากเขตอำนาจของศาลทหารชั้นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่ทหารที่มีการเปลี่ยนแปลง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ มาตรา ๘ ววรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๖๕ (๑) ยกเลิกมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๖)

(๓) กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เป็นผู้วางระเบียบกำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้ หน้าที่และอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญ โดยแยกออกจากตำแหน่งอื่น ๆ ที่เป็นอำนาจของกระทรวงกลาโหม เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญซึ่งควรมีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ เพื่อให้ทำหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรม และมีความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในเรื่องเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหาร ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา ๑๑/๑ มารวมไว้ในมาตราเดียวกัน เนื่องจากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑)

(๔) กำหนดองค์ประกอบ วาระการดำรงตำแหน่ง องค์ประชุม และหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑/๑ และเพิ่มมาตรา ๑๑/๒ มาตรา ๑๑/๓ มาตรา ๑๑/๔ มาตรา ๑๑/๕ และมาตรา ๑๑/๖)

(๕) แก้ไขอำนาจศาลทหารในการพิจารณาสั่งลงโทษกรณีมีผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยแยกออกเป็นอีกมาตราหนึ่งต่างหาก และกำหนดรายละเอียดของโทษที่ศาลมีอำนาจลงโทษไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓ และเพิ่มมาตรา ๑๓/๑)

(๖) แก้ไขเขตอำนาจศาลทหาร โดยปรับปรุงคดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร เพื่อให้มีความเหมาะสม และเกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๗) กำหนดอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญเดียวในศาลทหารชั้นต้น เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการทางคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษา (เพิ่มมาตรา ๒๕/๑)

(๘) แก้ไของค์ประกอบขององค์คณะของศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด โดยกำหนดให้มีสัดส่วนของตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมากขึ้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙)

(๙) แก้ไขตุลาการผู้ทำหน้าที่ประธานในการพิจารณาพิพากษา โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตุลาการพระธรรมนูญที่มีอาวุโสสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕)

(๑๐) แก้ไขอำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติ โดยกำหนดให้ “ในเวลาไม่ปกติ” คือ ในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร โดยให้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ตามเขตอำนาจศาลที่มีอยู่ในเวลาปกติเท่านั้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง)

(๑๑) กำหนดให้ผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในวิธีพิจารณาความอาญาทหาร มีสิทธิร้องต่อคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อสืบสวนข้อเท็จจริงและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (เพิ่มมาตรา ๔๕/๒)

(๑๒) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ในศาลทหาร เพื่อให้มีความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในภาค ๕ ลักษณะ ๒ การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ (เพิ่มมาตรา ๔๕/๓ และมาตรา ๔๕/๔)

(๑๓) กำหนดให้ผู้เสียหายที่มีได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องในคดีอาญาศาลทหารในเวลาปกติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙)

(๑๔) แก้ไขถ้อยคำที่เกี่ยวกับการให้จำเลยคืนทรัพย์ ใช้อาคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่จำเลยกระทำผิด โดยกำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์ ใช้อาคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

(๑๕) กำหนดให้คู่ความในคดีแต่งงานหย่าเพื่อว่าต่างหรือแก้ต่างคดีได้ โดยนายต้องเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีโดยตรง หรือกรณีศาลทหารในเวลาไม่ปกติจะเป็นทนายความที่กระทรวงกลาโหมกำหนดก็ได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๕)

(๑๖) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในศาลทหาร (เพิ่มมาตรา ๕๕/๑)

(๑๗) แก้ไขการพิจารณาและสืบพยานในศาลทหาร โดยกำหนดให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙)

(๑๘) แก้ไขหลักเกณฑ์การห้ามอุทธรณ์ฎีกา โดยกำหนดห้ามอุทธรณ์ฎีกา คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ปกติเฉพาะในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงคราม และศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกเท่านั้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคสอง)

(๑๙) แก้ไขหลักเกณฑ์การห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โดยตัดความในส่วนท้าย ที่มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ เพื่อให้ศาลทหารสูงสุดสามารถรับฎีกาไว้พิจารณาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัย และไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับในศาลพลเรือน อีกทั้งปัจจุบันโครงสร้างและกิจการทางทหาร ตลอดจนเขตพื้นที่ทหาร ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้เป็นไปตามหลักสากล และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดีและบุคคลที่เกี่ยวข้อง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งเสนอโดย นายเอกราช อุดมอำนวยการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กับคณะ ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ จำนวน ๓๕ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

(๑) วันใช้บังคับ

กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) การยกเลิกกฎหมาย

กำหนดให้ยกเลิกกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓)

(๓) อำนาจในการวางระเบียบราชการของอัยการทหารของเจ้ากรมพระธรรมนูญ

กำหนดให้เจ้ากรมพระธรรมนูญ โดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจวางระเบียบราชการของอัยการทหาร และกำหนดให้ระเบียบดังกล่าวต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ วรรคสามและวรรคสี่)

(๔) ยกเลิกศาลจังหวัดทหาร

ยกเลิกศาลจังหวัดทหารออกจากเขตอำนาจของศาลทหารชั้นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่ทหารที่มีการเปลี่ยนแปลง (ร่างมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗

ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ร่างมาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗
ร่างมาตรา ๑๔ ยกเลิกมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๑๖ ยกเลิกมาตรา ๒๖)

(๕) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เป็นผู้วางระเบียบกำหนด
คุณสมบัติ พื้นความรู้ หน้าที่และอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญ แยกออกจากตำแหน่งอื่น ๆ
เพื่อให้ตุลาการพระธรรมนูญทำหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรมและมีความเป็นอิสระ (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๑๑)

(๖) องค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ประกอบด้วย

- ๑) ปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นประธานกรรมการ
- ๒) เจ้ากรมพระธรรมนูญ เป็นรองประธานกรรมการ
- ๓) เจ้ากรมเสมียนตรา เป็นกรรมการ
- ๔) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร เป็นกรรมการ
- ๕) รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ เป็นกรรมการ
- ๖) ผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนูญ เป็นกรรมการ
- ๗) ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกลาง เป็นกรรมการ
- ๘) ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกรุงเทพ เป็นกรรมการ
- ๙) ตุลาการพระธรรมนูญรองหัวหน้าศาลทหารสูงสุด เป็นกรรมการ
- ๑๐) ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าคณะฝ่ายศาลทหารสูงสุด เป็นกรรมการ
- ๑๑) ผู้แทนจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เป็นกรรมการ
- ๑๒) ผู้แทนจากที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ
- ๑๓) เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นกรรมการ
- ๑๔) เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง เป็นกรรมการ
- ๑๕) อัยการสูงสุด เป็นกรรมการ
- ๑๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งปลัดกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งจากหน่วยงานภายนอก

กระทรวงกลาโหม จำนวน ๒ คน ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ
กตท. เป็นกรรมการ

กำหนดให้ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าสำนักงานศาลมณฑลทหาร
เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากองงานกิจการยุติธรรมทหาร สำนักตุลาการทหาร
เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กำหนดให้กองงานกิจการยุติธรรมทหาร สำนักตุลาการทหาร มีหน้าที่
รับผิดชอบงานด้านธุรการของ กตท.

(ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑/๑)

(๗) วาระการดำรงตำแหน่ง องค์ประชุม และหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

๑) กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน ๒ วาระติดต่อกันไม่ได้ และกำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑/๒)

๒) กำหนดองค์ประชุมของ กตท. (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑/๓)

๓) กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การให้พ้นจากตำแหน่ง การงดบำเหน็จ และการให้ออกจากราชการของตุลาการพระธรรมนูญ รวมทั้งออกระเบียบกำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้ หน้าที่และอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญ ตลอดจนออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับวิธีพิจารณา ความอาญาทหารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ระเบียบหรือประกาศดังกล่าวที่ กตท. เห็นชอบแล้ว ให้เจ้ากรมพระธรรมนูญ เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑/๔)

๔) กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ได้รับเบี้ยประชุมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑/๕)

๕) กำหนดให้สำนักงานตุลาการทหารจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของศาลทหารเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รายงานต่อคณะรัฐมนตรี และสภาผู้แทนราษฎร ปีละ ๑ ครั้ง (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑/๖)

(๘) อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของศาลทหาร

กำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาวางบทลงโทษผู้กระทำความผิดต่อ กฎหมายทหารหรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ในขณะที่กระทำความผิด (ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓)

(๙) หลักเกณฑ์การพิจารณาสั่งลงโทษกรณีมีผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

แก้ไขอำนาจศาลทหารในการพิจารณาสั่งลงโทษกรณีมีผู้กระทำความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาล โดยแยกออกเป็นอีกมาตราหนึ่งต่างหาก และกำหนดรายละเอียดของโทษ ที่ศาลมีอำนาจลงได้ไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย (ร่างมาตรา ๑๑ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๓/๑)

(๑๐) คดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร

แก้ไขเพิ่มเติมคดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร เพื่อให้มีความเหมาะสม และเกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดี ดังนี้

๑) คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจ ศาลทหารกระทำผิดด้วยกัน

๒) คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือน

๓) คดีที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นอุทธรณ์

๔) คดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาญา คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

๕) คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หรือคณะกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลวินิจฉัยชี้ขาดว่าอยู่ในอำนาจของศาลอื่น

๖) คดีที่ทหารกระทำผิดทางอาญาต่อพลเรือน

(ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๑๑) อำนาจของตุลาการพระธรรมนูญเดียวในศาลทหารชั้นต้น

กำหนดอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญเดียวในศาลทหารชั้นต้น เป็นองค์คณะที่มีอำนาจในการดำเนินการทางคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษา (ร่างมาตรา ๑๕ เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๕/๑)

(๑๒) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลทหาร

แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์คณะพิจารณาพิพากษา ในศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลประจำหน่วยทหาร และศาลทหารสูงสุด โดยกำหนดให้มีสัดส่วน ของตุลาการที่มีชั้นยศและมีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายที่เหมาะสมมากขึ้น (ร่างมาตรา ๑๗ แก้ไข เพิ่มเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ ร่างมาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๙)

(๑๓) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ

แก้ไขเพิ่มเติมผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ ดังนี้

๑) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชามณฑลทหาร มีอำนาจแต่งตั้งนายทหาร ชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่มณฑลทหารนั้น เป็นตุลาการของศาลมณฑลทหาร

๒) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาหน่วยทหาร มีอำนาจแต่งตั้งนายทหาร ชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหารนั้น เป็นตุลาการของศาลประจำหน่วยทหาร

๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการของ ศาลทหารกรุงเทพ

ทั้งนี้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)
อนึ่ง ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการดังกล่าว อาจแต่งตั้งนายทหารนอกประจำการ
ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการได้
(ร่างมาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐)

(๑๔) ตุลาการผู้ทำหน้าที่ประธานในการพิจารณาพิพากษา

กำหนดให้ตุลาการพระธรรมนูญที่มีอาวุโสสูงสุดเป็นประธานในการ
พิจารณาพิพากษา (ร่างมาตรา ๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕)

(๑๕) อำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติ

แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติ โดยกำหนดให้ “ในเวลา
ไม่ปกติ” คือ ในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร
โดยให้ศาลทหารซึ่งมีอยู่แล้วในเวลาปกติพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ตามอำนาจ (ร่างมาตรา ๒๒
แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง)

(๑๖) การร้องขอความเป็นธรรมต่อคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

กำหนดให้ผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในวิธีพิจารณาความอาญาทหาร
สามารถร้องต่อคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อสืบสวนข้อเท็จจริงและอำนวยความสะดวก
ให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๒๓ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๕/๒)

(๑๗) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในศาลทหาร

๑) กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา
หรือจำเลยในคดีอาญาทหาร โดยสามารถขอปล่อยชั่วคราวได้ทั้งกรณีไม่มีประกันหรือมีประกัน
หรือกรณีมีประกันและหลักประกัน ทั้งนี้ หากมีการรับคำขอปล่อยชั่วคราว ให้พนักงานสอบสวนหรือ
อัยการทหารรีบสรุปสำนวนอย่างรวดเร็ว และให้ดำเนินการโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมลักษณะ ๒ การปล่อยชั่วคราว
และการควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ มาตรา ๔๕/๓ และมาตรา ๔๕/๔)

๒) กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมผู้ต้องหาในกรณีมีเหตุสุดวิสัย
หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ไม่อาจร้องขอให้ศาลทหารซึ่งมีอำนาจสั่งขังผู้ต้องหาตามปกติได้
โดยให้ผู้บังคับบัญชาทหารตามที่กำหนดเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหา โดยให้ถือว่าเป็นการควบคุม
ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมลักษณะ ๒
การปล่อยชั่วคราวและการควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ มาตรา ๔๖)

(๑๘) ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาในศาลทหาร

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาในศาลทหาร โดยกำหนดให้ผู้เสียหายที่มีได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาในศาลทหารในเวลาปกติ และกำหนดให้อัยการทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องในเวลาไม่ปกติ หรือศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึก (ร่างมาตรา ๒๕ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๙)

(๑๙) อำนาจในการพิพากษาของศาลทหาร

กำหนดให้ในกรณีที่อัยการทหารร้องขอ ศาลทหารย่อมมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์ ไร่ราคารทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐได้ในกรณีที่จำเลย กระทำผิด (ร่างมาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

(๒๐) สิทธิในการแต่งตั้งนายความของคู่ความในคดี

กำหนดให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาในศาลทหารในเวลาปกติ มีสิทธิแต่งตั้งนายได้ โดยนายต้องเป็นนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีโดยตรงหรือกรณีศาลทหารในเวลาไม่ปกติจะเป็นนายความที่กระทรวงกลาโหม กำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๕)

(๒๑) การไต่สวนมูลฟ้องในศาลทหาร

กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในศาลทหาร โดยกำหนดให้ กรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ศาลต้องจัดการไต่สวนมูลฟ้องก่อนเสมอ แต่ถ้าคดีเดียวกันนั้น อัยการทหารได้ยื่นฟ้องจำเลยโดยมีข้อหาอย่างเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องเช่นเดียวกัน กับกรณีที่อัยการทหารเป็นโจทก์ฟ้องคดี แต่ถ้าศาลทหารเห็นว่ามีเหตุสมควร ก็ยังคงมีอำนาจที่จะสั่งให้ ไต่สวนมูลฟ้องก่อนได้ (ร่างมาตรา ๒๘ เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๕๕/๑)

(๒๒) การพิจารณาและสืบพยานในศาลทหาร

การพิจารณาและสืบพยานในศาลทหารให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย (ร่างมาตรา ๒๙ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙)

(๒๓) หลักเกณฑ์การห้ามอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหาร

กำหนดห้ามอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลา ไม่ปกติเฉพาะในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงครามและศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดี แทนศาลอาญาศึกเท่านั้น (ร่างมาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคสอง)

(๒๔) หลักเกณฑ์การห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

กำหนดให้ในคดีที่ศาลทหารกลางพิพากษายืนตามศาลทหารชั้นต้น ให้ยกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง หรือพิพากษายืนให้ลงโทษ หรือแก้ไขเล็กน้อย และจำคุกจำเลยไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือศาลทหารชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้ศาลทหารกลางพิพากษาแก้ไขมากก็ตาม ถ้าศาลทหารกลางยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินที่กำหนดไว้ดังกล่าว ห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (ร่างมาตรา ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒)

(๒๕) ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ

กำหนดให้นายทหารผู้บังคับบัญชาจำเลยซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป หรือมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไปที่อยู่ต่างท้องถื่นกับผู้บังคับบัญชาชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ (ร่างมาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕ (๑))

(๒๖) บทเฉพาะกาล

๑) กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) และคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตุลาการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกิน ๙๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓๓)

๒) กำหนดให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการพระธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นตุลาการพระธรรมนูญตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป (ร่างมาตรา ๓๔)

๓) กำหนดให้บรรดาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่ค้างการพิจารณาอยู่ในศาลทหารก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้โอนไปพิจารณาพิพากษาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ร่างมาตรา ๓๕)

๑.๒.๒ นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
(ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร กับคณะ) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขอำนาจในการวางระเบียบราชการของศาลทหารของเจ้ากรมพระธรรมนูญ โดยกำหนดให้เจ้ากรมพระธรรมนูญวางระเบียบราชการของอัยการทหารเท่านั้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕ วรคสามและวรคสี่)

(๒) ยกเลิกศาลจังหวัดทหารออกจากเขตอำนาจของศาลทหารชั้นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับเขตพื้นที่ทหารที่มีการเปลี่ยนแปลง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๖๕ (๑) ยกเลิกมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๖)

(๓) กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เป็นผู้วางระเบียบกำหนด คุณสมบัติ พื้นความรู้ หน้าที่และอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญ โดยแยกออกจากตำแหน่งอื่น ๆ ที่เป็นอำนาจของกระทรวงกลาโหม เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญซึ่งควรมีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ เพื่อให้ทำหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรมและมีความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติในเรื่องเงินเพิ่ม สำหรับตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหาร ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา ๑๑/๑ มารวมไว้ใน มาตราเดียวกัน เนื่องจากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑)

(๔) กำหนดองค์ประกอบ วาระการดำรงตำแหน่ง องค์ประชุม และหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑/๑ และเพิ่มมาตรา ๑๑/๒ มาตรา ๑๑/๓ มาตรา ๑๑/๔ มาตรา ๑๑/๕ และมาตรา ๑๑/๖)

(๕) แก้ไขอำนาจศาลทหารในการพิจารณาสั่งลงโทษกรณีมีผู้กระทำความผิดฐานละเมิด อำนาจศาล โดยแยกออกเป็นอีกมาตราหนึ่งต่างหาก และกำหนดรายละเอียดของโทษที่ศาลมีอำนาจ ลงโทษได้ไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓ และเพิ่มมาตรา ๑๓/๑)

(๖) แก้ไขเขตอำนาจศาลทหาร โดยปรับปรุงคดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร เพื่อให้มีความเหมาะสม และเกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๗) กำหนดอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญนายเดียวในศาลทหารชั้นต้น เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการทางคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษา (เพิ่มมาตรา ๒๕/๑)

(๘) แก้ไของค์ประกอบขององค์คณะของศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด โดยกำหนดให้มีสัดส่วนของตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมากขึ้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙)

(๙) แก้ไขตุลาการผู้ทำหน้าที่ประธานในการพิจารณาพิพากษา โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตุลาการพระธรรมนูญที่มีอาวุโสสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕)

(๑๐) แก้ไขอำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติ โดยกำหนดให้ “ในเวลาไม่ปกติ” คือ ในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร โดยให้มี อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ตามเขตอำนาจศาลที่มีอยู่ในเวลาปกติเท่านั้น (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง)

(๑๑) กำหนดให้ผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในวิธีพิจารณาความอาญาทหาร มีสิทธิร้องต่อคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อสืบสวนข้อเท็จจริงและอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (เพิ่มมาตรา ๔๕/๒)

(๑๒) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในศาลทหาร เพื่อให้มีความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในภาค ๕ ลักษณะ ๒ การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ (เพิ่มมาตรา ๔๕/๓ และมาตรา ๔๕/๔)

(๑๓) กำหนดให้ผู้เสียหายที่มีได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องในคดีอาญาศาลทหารในเวลาปกติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๙)

(๑๔) แก้ไขถ้อยคำที่เกี่ยวกับการให้จำเลยค้ำประกัน ใช้ราคาทรัพย์สิน หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่จำเลยกระทำความผิด โดยกำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยค้ำประกัน ใช้ราคาทรัพย์สิน หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๑)

(๑๕) กำหนดให้คู่ความในคดีแต่งงานหย่าเพื่อว่าต่างหรือแก้ต่างคดีได้ โดยนายต้องเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความเท่านั้น เว้นแต่กรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีโดยตรง หรือกรณีศาลทหารในเวลาไม่ปกติจะเป็นทนายความที่กระทรวงกลาโหมกำหนดก็ได้ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๕)

(๑๖) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในศาลทหาร (เพิ่มมาตรา ๕๕/๑)

(๑๗) แก้ไขการพิจารณาและสืบพยานในศาลทหาร โดยกำหนดให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๙)

(๑๘) แก้ไขหลักเกณฑ์การห้ามอุทธรณ์ฎีกา โดยกำหนดห้ามอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ปกติเฉพาะในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงครามและศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกเท่านั้น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคสอง)

(๑๙) แก้ไขหลักเกณฑ์การห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โดยตัดความในส่วนท้ายที่มีให้นาบทบัญญัติมาตรา ๒๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเพื่อให้ศาลทหารสูงสุดสามารถรับฎีกาไว้พิจารณาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัย และไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับในศาลพลเรือน อีกทั้งปัจจุบันโครงสร้างและกิจการทางทหาร ตลอดจนเขตพื้นที่ทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นไปตามหลักสากล และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดีและบุคคลที่เกี่ยวข้องสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๒.๓ นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร กับคณะ) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หลักการ

ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในศาลทหาร (ยกเลิกมาตรา ๔) และให้บรรดาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลทหารก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้โอนไปพิจารณาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่อยู่ในเขตอำนาจแทน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้นำบทบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในศาลทหาร อีกทั้งได้กำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ แต่เนื่องจากในปัจจุบันศาลทหารได้ใช้ระบบกล่าวหาในการพิจารณาพิพากษาคดีจึงไม่มีความชำนาญในการพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังนั้น จึงสมควรยกเลิกบทบัญญัติที่กำหนดให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมาพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบแทน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งเสนอโดย นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร กับคณะ ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ จำนวน ๔ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

(๑) วันใช้บังคับ

กำหนดให้พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) การยกเลิกกฎหมาย

กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างมาตรา ๓ ยกเลิกมาตรา ๔)

^๓ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔ บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา ๔ให้นำบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มาตรา ๗ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ โดย มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๓๗ ไปใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในศาลทหารด้วย

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๓) บทเฉพาะกาล

กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับบรรดาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลทหารก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้โอนไปพิจารณาพิพากษาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่อยู่ในเขตอำนาจแทน (ร่างมาตรา ๔)

๒. การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันและเกี่ยวเนื่องกันทั้ง ๓ ฉบับ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒.๑ ปัจจุบันศาลทหารอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร ทำให้ขาดความเป็นอิสระ และการได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์ ทำให้การดำเนินคดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่เป็นไปอย่างเที่ยงธรรม ไม่มีมาตรฐาน ไม่มีความโปร่งใส และไม่สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งจะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของทหารมีความเป็นกลาง เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล และสามารถปฏิรูปกองทัพและกระบวนการยุติธรรมไทยให้ก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

๒.๒ การแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีได้ด้วยตนเอง ยกเลิกการสืบพยานลับหลังและกำหนดให้มีการสืบพยานต่อหน้าจำเลยเช่นเดียวกับศาลยุติธรรมทั่วไป รวมทั้งให้สิทธิในการอุทธรณ์และฎีกาได้ทั้งในภาวะปกติและในภาวะกบฏการศึก จะเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน

(๑) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสืบพยานหลักฐานตามมาตรา ๒๗ ได้แก่ อัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

(๒) ผู้มีอำนาจฟ้องคดีให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

(๓) การจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแทนความที่ศาลทหารตั้งให้แก่จำเลย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

(๔) การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่นแก่บุคคลตามมาตรา ๑๒ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๕) การอุทธรณ์และฎีกาในศาลทหาร ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

(๖) การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในส่วนอาญา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

(๗) ให้คำว่า “พนักงานอัยการ” หมายความว่าอัยการทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องคดีแทนต่อศาลทหารได้

ให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีอำนาจอรรถาธิบายเกี่ยวกับการดำเนินคดีเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารเป็นไปด้วย ความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ด้านการพิจารณาคดี และทำให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมในศาลทหารมีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานสากลได้อย่างแท้จริง

๒.๓ เห็นด้วยกับการกำหนดให้คดีที่ทหารกระทำผิดทางอาญาต่อพลเรือนไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ซึ่งจะสามารถช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับพลเรือน ความเคร่งครัดในการใช้กฎหมาย และความเหมาะสมของบทลงโทษ อันเป็นการส่งเสริมให้พลเรือนได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง โดยปราศจากการแบ่งแยกหรือให้สิทธิพิเศษ รวมทั้งสร้างความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชน

๒.๔ การยกเลิกศาลจังหวัดทหาร และให้นำคดีไปพิจารณาที่ศาลมณฑลทหารบก จะทำให้สามารถบริหารงบประมาณและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีจำนวนคดีลดลงอย่างต่อเนื่อง

๒.๕ การปรับโครงสร้างการบังคับบัญชาของตุลาการทหาร โดยให้ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) และกำหนดให้มีตัวแทนจากศาลยุติธรรมและศาลปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อยกระดับมาตรฐานการพิจารณาคดี จะสามารถสร้างความเป็นอิสระ โปร่งใส และลดปัญหาระบบอุปถัมภ์ได้

๒.๖ การยกเลิกบทบัญญัติที่กำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และกำหนดให้โอนคดีทั้งหมดไปพิจารณาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ จะทำให้มีมาตรฐานในการพิจารณาและการไต่สวนเช่นเดียวกับคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของฝ่ายพลเรือน และข้าราชการทั่วไป อันเป็นการส่งเสริมให้พลเรือนได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง และทำให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนได้

๒.๗ เนื่องจากคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นคดีที่ซับซ้อน ต้องใช้ระบบไต่สวนเพื่อค้นหาความจริง โดยผู้พิพากษามีอำนาจสืบหาพยานหลักฐาน ซึ่งต่างจากระบบกล่าวหาของศาลทหารที่อาจก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในกรณีที่คู่ความซึ่งเป็นทหารที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ หรือทหาร ควรถูกพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในศาลเดียวกัน โดยใช้มาตรฐานทางกฎหมายเดียวกัน ดังนั้น การโอนคดีดังกล่าวไปยังศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการเฉพาะ โดยมีผู้พิพากษาศาลยุติธรรมที่มีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญทางกฎหมาย อีกทั้งยังมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง รวมทั้งสอดคล้องกับหลักการสากลที่กำหนดให้ผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้แยกลงมติตามลำดับ จากนั้นที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ ๑ รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง ๒ ฉบับตามระเบียบวาระ ได้แก่

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๑) ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๒) ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายเอกราช อุดมอำนวย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

พร้อมกันไป ด้วยคะแนนเสียง ๓๑๘ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี งดออกเสียง ๔ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาจำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณา โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของนายเอกราช อุดมอำนวย กับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

จากนั้น ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ ๑ รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ด้วยคะแนนเสียง ๒๙๐ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ส่ง คณะกรรมการพิจารณาจำนวนชุดเดียวกับที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นผู้พิจารณา มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

๑. ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
(ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระในคราวการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=ZH142>

๒. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ
เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ
ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=A4PDB>

๓. ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายเอกราช อุดมอำนวย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน
กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ
ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=4JE4P>

๔. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ของสำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร
กับคณะ นายเอกราช อุดมอำนวย กับคณะ และนายกมลศักดิ์
ลิ่วมาะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘ (อ.พ. ๒๖/๒๕๖๘)
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=CE9KS>

๕. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายวิโรจน์ ลักษณะอดิสร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘ (อ.พ. ๒๗/๒๕๖๘)
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=4BQO4>

๖. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=VUXUD>

๗. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๕
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=D71VW>

๘. พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=T4MZX>

๙. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙
<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=N56O2>

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

► (นายเอกราช อุดมอำนวยการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยกเลิกศาลจังหวัดทหาร

กำหนดให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เป็นผู้วางระเบียบกำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้หน้าที่และอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลทหาร มีอิสระจากอำนาจการบังคับบัญชา

แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การพิจารณาสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล

แก้ไขเพิ่มเติมให้คดีที่อยู่ในอำนาจศาลชำนาญพิเศษ คดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หรือคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลวินิจฉัยชี้ขาดว่าอยู่ในอำนาจของศาลอื่น และคดีที่ทหารกระทำความผิดทางอาญาต่อพลเรือน เป็นคดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลทหาร

กำหนดอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญนายเดียวในศาลทหารชั้นต้นในการดำเนินการทางคดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาพิพากษา

แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลทหาร

แก้ไขอำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติ โดยกำหนดให้ “ในเวลาไม่ปกติ” คือ ในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ตามเขตอำนาจศาลที่มีอยู่ในเวลาปกติเท่านั้น

กำหนดให้ผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในวิธีพิจารณาความอาญาทหาร มีสิทธิร้องต่อคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในศาลทหาร

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาในศาลทหาร

- กรณีศาลทหารในเวลาปกติ กำหนดให้อัยการทหาร หรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ โดยผู้เสียหายอาจมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์ และไม่เป็นการขัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีต่อศาลทหารโดยตรง
- กรณีศาลทหารในเวลาไม่ปกติ หรือศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึก กำหนดให้อัยการทหารเท่านั้นที่มีอำนาจเป็นโจทก์

แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิในการแต่งตั้งทนายความของคู่ความในคดี

กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในศาลทหาร

แก้ไขเพิ่มเติมให้การพิจารณาและการสืบพยานในศาลทหารต้องดำเนินการเปิดเผยต่อหน้าจำเลย

แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหาร โดยห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ปกติเฉพาะในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงครามและศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกเท่านั้น

แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โดยมีให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ มาใช้บังคับ

บทเฉพาะกาล

- ให้คณะกรรมการตุลาการทหารและคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตุลาการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกิน ๙๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
- ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการพระธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นตุลาการพระธรรมนูญตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป
- ให้บรรดาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่ค้างการพิจารณาอยู่ในศาลทหารก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้โอนไปพิจารณาพิพากษาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

จัดทำโดย : สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รู้ ช่าง ส่อง กฎหมาย

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

▶ (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๔

ที่กำหนดให้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริต
และประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๔ ยกเว้นส่วนที่ว่าด้วยการมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดี
ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และการดำเนินคดีร้องขอให้
ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไปใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในศาลทหารด้วย

กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับบรรดาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลทหารก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
ให้โอนไปพิจารณาพิพากษาในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
ที่อยู่ในเขตอำนาจแทน

จัดทำโดย : สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รู้ ช่าง ส่อง กฎหมาย

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ)
กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
- : ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
(ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ)
กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
- : ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายเอกราช อุดมอำนวย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคประชาชน กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
- : พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
- : พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
พ.ศ. ๒๕๕๙

ภาคผนวก (ต่อ)

: ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
กับร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายเอกราช อุดมอำนวยการ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
และร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

: ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
พ.ศ. ๒๕๕๙ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร
กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

<https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=YRL5O>

(โปรดแตะที่ URL)

ข้อ ๑๑๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ
เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว
ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณาอนุญาตให้คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา
คณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น
คณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน แล้วแต่กรณี
เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้
และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว
ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน
ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิก
ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒